СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 255. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 2-го листопаду 1939. No. 255. Jersey City, N. J., Thursday, November 2, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НЮЙОРСЬКА СВІТОВА ВИСТАВА ЗАМКНЕНА

НЮ ЙОРК. — З кінцем минулого місяця на час зими нюйорську Світову Виставу офіційно закрито. Вона буде з весною наступного року відкрита. Директори вистави мали своє засідання, на якім прочитано звіти з вистави. Виставу відвідало минулого сезону 26 мілїонів платних гостей. Тепер корпорація має міліон двісті тисяч долярів у банку готівки. Але має також виданих бондів на 22 міліони долярів. Директори заявляли, що з морального і фінансового боку вистава показалася вповні вдалою. Малі гурти людей відвідали останнього дня виставу. Через те виставові будинки і площі виглядали понуро і більші, ніж перед тим. Усе завмерло на час зими.

ПРОТИВЛЯТЬСЯ, ЩОБ ДЯКУВАТИ СОВЄТАМ.

НЮ ЙОРК. — На специяльнім засіданні „оціночного комітету" міста Ню Йорку приявні рішили висловити подяку директорам Світової Вистави, а також чужим представництвам, що брали в ній участь. Коли прийшлося голосувати, то голова дільниці Квінс, Гарвей, запротестував, щоб дякувати Совєтам. Він сказав, що колиб це від нього залежало, то він був би цілком усунув Совєти з цеї вистави. Голова дільниці Менгетен, Ізаакс, станув в обороні Совєтів і сказав, що це не добре висловлюватись так про Совєти, та радив той вираз усунути з протоколу. Але Гарвей настоював, щоб це було записано. До Гарвея прилучився сам голова нюйорської міської ради, Нюболд Моріс, і сказав, що про Совєти має те саме переконання. Крім того, говорив Моріс, Совєти тепер багато причинились до схоплення американського корабля „Сити оф Флинт" через морських піратів.

СЕКРЕТАР ГОЛ АПЕЛЮЄ В СПРАВІ „СИТІ ОФ ФЛИНТ".

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол вислав до англійського і німецького уряду лист, апелюючи, щоб вони вважали на американську залогу, що знаходиться на схопленім німцями американськім кораблі „Сити оф Флинт". Той корабель тепер пробивається під німецькою командою через бльоковане англійськими кораблями море. Колиб тому кораблеві та його залозі щось сталося, то це дуже обійшлоб Америку, говориться в листі департаменту стейту.

РУЗВЕЛТ ВІДКИНУВ БУДОВУ МОСТУ В НЮ ЙОРКУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відкинув апель посадника Ля Ґвардії, щоб таки дозволено будувати міст з Бетері Парку в Ню Йорку до Бруклина. Заборону цеї будови наперед видав департамент маринарки, який сказав, що в нинішніх часах такий міст став би небезпекою для національної оборони. Бо колиб чужі літаки його збомбардували, то він, упавши в воду, загородив би цілком шлях для кораблів до воєнних ярдів, що є в Брукліні. Ля Ґвардія станув на становищі, що ці побоювання не мають основ, бо ще дуже далеко до того, щоб чиїсь літаки бомбардували Ню Йорк, а подруге, колиб навіть бомбардували, то вони волілиб бомбардувати вже самі воєнні ярди, ніж міст. Та президент, нарадившися ще раз зо знавцями, станув на становищі, що небезпека таки є і не дозволив мосту будувати. Ля Ґвардія заявив, що буде далі за ту справу боротись.

ЗНЯТО ОБМЕЖЕННЯ НА ТАКСІВКИ.

НЮ ЙОРК. — Не чекаючи на рішення суду, головний комісар нюйорської поліції, Валентайн, видав розпорядки до всіх поліційних стацій, що обмеження для таксівок, щоб вони не їздили собі по місті, а стояли на призначених місцях, ожидаючи пасажирів, зноситься. В компетентних колах були тої думки, що фактично це не лише таксівки спиняють рух по вулицях. Ще більше це роблять автобуси, вантажні авта, а передівсім запарковані по вулицях приватні авта. Супроти цього таксівкові обмеження цеї справи не направлять, а лише попсують бизнес таксівкам.

БОЯТЬСЯ ЗА ДОЛЮ РОБІТНИЧИХ ПРОВІДНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Головний секретар „Воркінґменс Сиркел", Баскін, заявив, що з вісток, які надходять до америкасських робітничих орґанізацій, таких, як А.Ф.П. і К.П.О., виходить, що Совєти, окупувавши західню частину бувшої Польщі, виарештували багато соціялістів та робітничих провідників. Серед арештованих є багато жидів. Серед них знаходяться: Генрік Ерліх, Віктор Альтер, Герш Гімельфарб і інші.

ЗАКИД НА АДРЕСУ КОМУНІСТІВ З БОКУ ДАЄСА

ВАШИНҐТОН. — Комітет Даєса зробив закид комуністам, що вони хотіли здикредитувати їхнього свідка Вилйема МекКвистшена і поспішно постаралися з Ню Орлієнсу про дозвіл на його арешт, під замітом убивства. МекКвистшен заявив, що спроба арештувати його, це хитрий підступ „ҐПУ", морської юнії в Ню Орлієнсі, яка то юнія знаходиться в руках комуністів.

АМЕРИКАНЦІ ХОЧУТЬ ДАЛЬШИХ ДОСЛІДІВ

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії під директорством д-ра Ґелопа подало до відома, що переважна більшість американських громадян бажає собі дальшої праці комітету Даєса над розслідом неамериканських активностей.

НЕ ХОЧУТЬ ЗАБОРОНИ ПРОТИГІТЛЄРІВСЬКОЇ ФІЛЬМИ

Рада цензорів фільм у стейті Пенсилванія відмовилася заборонити фільму „Гітлер, бестія з Беліну", котру заборонила рада цензорів у стейті Ню Йорк. Предсідник пенсилвенійської ради заявив, що закон того стейту не забороняє пропаґанди.

ЩЕ БУТЛЕҐЕРСЬКІ ПРОЦЕСИ

Велика лава присяжних суддів у федеральному суді в Ню Йорку постановила поставити на суд 42 особи під закидом приналежности до бутлеґерської шайки. Прокураторія предложила на переслуханні закиди, що шайка удержувала три безправні горальні, в котрих виробила понад міліон ґальонів горівки. В цей спосіб обманула уряд на 4 міліони 230 тисяч долярів у незаплачених податках.

ПОЗОВ ЗА 750 МІЛЮНІВ ДОЛЯРІВ

Перед найвищим судом стейту Ню Джерзі почалася розправа, в котрій іде за те, кого признати власником формули для виробу етильової ґазоліни; з посіданням формули звязані інтереси, які обчисляють на 750 міліонів долярів. Розправа потриває три місяці.

ЗМЕХАНІЗУВАЛИ ВІЙСЬКОВУ КУХНЮ

Американська армія дістала 667 нових полевих кухонь, які є примінені до потреб змеханізованої армії. Вони можуть їхати з великою скорістю й рівночасно варити страву.

ОБМАН НА ТЛІ ДОПОМОГИ ВТІКАЧАМ

Абрагам Малник, багатий нюйорчанин, змилосердився над двома людьми, що представляли себе за жидівських утікачів, і пішов з ними на біржеву спекуляцію, котра мала коштувати 20,000 долярів. Він виняв з банку гроші й поїхав з ними до Нюарку; по дорозі він дався намовити дати гроші своїм новим приятелям. По приїзді до Нюарку ці пропали без сліду. На поліції йому дали переглянути ґалерію злочинців, але Малник не міг між ними пізнати своїх „утікачів".

„ВИСТАВА — НЕЗАБУТНЯ ПРИГОДА"

Корпорація Світової Вистави в Ню Йорку дістала від Гелени Келер лист, у котрім вона каже, що її відвідини на Світовій Виставі були для неї незабутньою пригодою, хоч вона не могла ні бачити колірів вистави ні чути її звуків. Панна Келер глуха й сліпа.

СОВЄТИ ХОЧУТЬ КУПУВАТИ ПРОДУКТИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

ВАШИНҐТОН. — Американські власті вплинули на місцеві компанії, щоб вони не випродували таких продуктів, яких в Америці обмаль, а які надаються для війни. До таких продуктів належить у першу чергу ґума. Совєтські аґенти хотіли закупити в Америці 10,000 тон того продукту, щоб його опісля перевезти до Німеччини. Через заходи уряду це совєтським аґентам не вдалося.

НАРІКАЮТЬ НА НІМЕЦЬКІ ЗНУЩАННЯ

ПАРИЖ. — Польська преса подає, що німецька влада виарештувала масу поляків, головно тих, що за Польщі доносили на німців за шпигунство, що судили німців, чи вязнили. Кажуть, що за кождого одного німця, розстріляного чи повішеного за Польщі, тепер розстрілюють „20 поляків, між якими мусить бути один польський ксьондз". Та найбільше переслідують німці жидів.

ВИКІНЧУЮТЬ РОКЕФЕЛЕРІВСЬКИЙ ЦЕНТР

У Рокефелерівськім Центрі в Ню Йорку відбулася велика церемонія з нагоди вбиття останнього нюту в останнім стовпі будинку Рокефелерівського Центру. Перший будинок цього осередку почали будувати 8 літ тому.

ПРЕЗИДЕНТ УСТАНОВЛЯЄ ДЕНЬ ПОДЯКИ

Президент Рузвелт видав проклямацію, в котрій установляє сьогорічний День Подяки на день 23. листопаду.

СОВЄТИ „ПОУЧУЮТЬ" РУЗВЕЛТА І ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ

МОСКВА. — Совєтський премієр Молотов дав до зрозуміння, що не прийшло до згоди з Фінляндією між іншим і тому, що в цю справу „вмішався" американський президент Рузвелт, забуваючи, що таке вмішання противиться невтральності Злучених Держав. Молотов заявив далі, що з вмішання през. Рузвелта міг би хтось припускати, що в Злучених Державах кращі відносини, наприклад, між Филипинами і Кубою, що домагаються повної незалежности, ніж між Совєтами і Фінляндією, що одержала самостійність іще в 1917 році. (Як відомо, Куба стала републикою в 1901 р., а цілком незалежною в 1934, а Филипини мають одержати повну незалежність у 1946 році).

НАДЗВИЧАЙНА „ЧИСТКА" В ІТАЛІЇ

РИМ. — Премієр Мусоліні поробив величезні зміни у кермі державою, військом і партією. В міністерстві змінив 6 міністрів. Назначив нового шефа штабу і нового секретаря фашистівської партії. Кажуть, що викинув з впливових становищ усіх тих, що симпатизували з Німеччиною і попирали мирну політику супроти Совєтів. Усунено такого націстичного прихильника як Ахілля Стараче, секретаря фашистівської партії, й Діна Альфієрі, що був досі міністром пропаґанди. Ґраф Чяно остався надалі італійським міністром заграничних справ. У Лондоні привязують до цеї „чистки" велику вагу. Вважають, що Німеччина тратить в Італії свої впливи. Тому Анґлія зараз визнала Албанію як італійську провінцію, заявляючи, що хоче вислати туди свого представника. В Німеччині пишуть, що в Італії не сталося нічого особливого. Пороблено „зміни", того роду, як робиться „зо зміною варти", коли одні жовніри приходять заступити інших.

УВАЖНА СТОРОЖА.

Французькі війська оглядають противний беріґ ріки Рену, на котрому німці виставили фортифіковану лінію на взір французької лінії Мажіно, так звану Лінію Зіґфріда.

МОЛОТОВ ПРО ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ Й БІЛОРУСЬ

МОСКВА. — На пятій надзвичайній сесії Верховного Совєта СССР совєтський премієр і комісар заграничних справ, Вячеслав Молотов, здав звіт про міжнародні події у звязку з Совєтами. У першу чергу згадав за Польщу і те, як вона пробувала ґрати ролю великої держави, а розлетілась від першого удару, спершу німецького, а потім совєтського. Тоді, коли Польща вже була у цілковитім розкладі, казав Молотов, Совєти почували себе зобовязаними „подати помічну руку братам українцям і білорусам, що замешкуть Західню Україну і Західню Білорусь". Молотов подав далі, що населення згаданих земель витало совєтських жовнірів як „визвольників зпід ярма шляхти, польських дідичів і капіталістів".

Совєтські втрати і здобутки.

При тому, казав Молотов, не обійшлося без кривавих сутичок. У Західній Україні втратила червона армія на фронті 491 вбитих і 1,359 ранених, разом 1,850. У Західній Білорусі було 246 убитих і 503 ранених, разом 749. Усі втрати разом виносять 737 убитих і 1,862 ранених. Червона армія, казав Молотов, здобула понад 900 гармат, понад 10,000 машинових крісів, 300,000 крісів, 150,000,000 крісових стрілен, понад 1,000,000 гарматніх стрілен і коло 300 літаків. Прилучена до Совєтів територія виносить на Білорусі 108,000 квадратових кільометрів, у Західній Україні 196,000 кв. км. Населення СССР збільшилося тепер приблизно на 13,000,000, з з чого припадає на Західню Україну 8,000,000, а на Західню Білорусь 4,800,000. У тому числі є понад 7,000,000 українців, понад 3,000,000 білорусів, понад 1,000,000 поляків і понад 1,000,000 жидів.

Велика совєтська перемога.

Молотов назвав прилучення згаданих земель до Совєтів і заведення на тих цемлях совєтського ладу великою перемогою СССР.

НОВА СЕНЗАЦІЙНА ВІСТКА ПРО МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО.

ПАРИЖ. — Французька пресова аґенція Гаваса подає, що на французькім терені має перебувати митрополит Андрій Шептицький, а також Василь Мудрий, один із заступників соймового маршалка за часів польської держави, і В. Прокопович, премієр уряду У.Н.Р., що перебуває на іміґрації. Усі три разом видали відозву, звернену до українського народу в якій поручають не вірити Німеччині і німцям. У відозві згадують фальшиву ролю німців у 1918 році, коли то вони мали помагати урядові У.Н.Р. в боротьбі з Москвою, а на ділі арештували членів української влади, а на її місце поставили гетьманом Скоропадського, що був „сліпим знаряддям Москви і „Берліну". З хвилиною підписання совєтсько-німецького договору, кажеться у відозві, всі українські націоналісти повинні боротися з Німеччиною до загину. Таке передала заграннчна польська преса, покликуючись на звідомлення аґенції Гаваса, а Гавас подає, що взяв ті відомості з „комунікату Українського Пресового Бюра".

СОВЄТИ В ОБОРОНІ НІМЕЧЧИНИ Й ІДЕОЛЬОҐІЙ.

МОСКВА. — Совєтський премієр звернувся у своїй промові перед Верховним Совєтом з гострою критикою політики Анґлії й Франції. Заявив, що Німеччина не хоче війни, а є за мир. А битися за Польщу, що не існує, нема змислу. Та аліянти не бються за неї, а за те, щоб їм не нарушити їхніх кольоній. І ту свою ціль прикривають фальшом, тим, що голосять, що вони воюють за „демократію", що їх війна має „ідеольоґічний" підклад, що вони хочуть знищити „націзм" чи „гітлеризм". Та, казав Молотов, ніякої ідеольоґії не можна знищити силою, не можна її усунути при помочі війни. І тому війна за знищення „гітлеризму" також є без змислу. Вести таку війну, казав Молотов, значить завертати людство до найтемніших середньовічних часів і саме таку війну ведуть тепер „пануючі верстви в Анґлії й Франції".

МОСКВА ГРОЗИТЬ ФІНЛЯНДІЇ.

ГЕЛЬСІНКІ (Фінляндія). — Фінляндський уряд переконаний, що переговори з Совєтами на ніщо не здадуться супроти того, що заявив Молотов на Верховнім Совєті. А він заявив, що Фінляндія не хоче бути з СССР в обороннім союзі в такий спосіб, як є з ними вже Латвія, Естонія і Литва, де вже Совєти держать свої війська. Це значить, що Совєти хотілиб узяти Фінляндію під свій „протекторат", на що фінці не годяться, знаючи, що такий протекторат це початок ліквідації фінської незалежности. Тепер важно знати, який буде дальший крок Совєтів, бо Молотов зазначив, що Фінляндія пожалує того, що відкинула совєтську пропозицію.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СПІЛКА ДИКТАТОРІВ

Великі мілітарні успіхи, яких добився без сумніву большевицький уряд Росії за останній місяць, не повинні заслонювати основного питання, яке нині загально ставлять: яку силу представляє властиво большевицька Росія?

Це питання важне тому, що від відповіди на нього залежить у значній мірі й відповідь на інші важні питання: що буде далі робити Росія? як буде далі ставитися Сталін до Гітлера? хто виграє війну?

Як усякі питання підчас війни, так і ці притьмлені сильно навмисною пропаґандою інтересованих держав. Не зважаючи на цю пропаґанду, час від часу попадають у ґазети ріжні донесення, які мимоволі давали відповідь на ці питання. Дуже замітним для питання сили совєтської Росії треба вважати донесення кореспондентів про заломання механічних частин російської окупаційної армії на Волині й на Поділлі. Замітні були донесення про враження, яке на російських вояків викликував вид крамниць, повних ріжного добра, яке можна свобідно купувати.

Ці донесення були такі знаменні, що нині ніяк не можна дивуватися, що російський уряд заборонив кореспондентам заграничних ґазет їздити в свіжо окуповані від Польщі краї. Ця заборона говорить сама про себе.

Остали в Москві кореспонденти, не можучи писати про цікаві події на фронті, збувають час на писанні про життя в Москві. Хоча це не таке цікаве, то й звідти довідуємося важні річи. Наприклад, відомий европейський кореспондент Ґеде пише, що в Москві видно брак споживчих товарів, що там, не зважаючи на прихід зими, відчувається сильно брак чобіт і теплого одіння.

Як це пояснюють ґазетярі в Америці, край з такими недостачами не може вважатися відповідно приготованим до війни. Він просто себе повинен уважати нездібним вести війну.

Що така держава може принести ново окупованим краям, можемо догадатися. Вона певно не буде подавати такому краєві недостаюче йому добро, але буде від нього забирати всячину на свої потреби. Знаємо це докладно з поведінки Німеччини в Чехії.

Серед нормальних обставин така окупація не моглаб навіть довго вдержатися. Одначе обставин в Европі не можна вважати зовсім нормальними. Якби Сталін покладався лише на свої сили, з його владою може легко прийшлосяб круто. Одначе Сталін має нині поміч німецької диктатури Гітлера, що теж здушує свобідний висказ волі великої маси народу в середущій Европі.

Через те провідна думка папської енцикліки, що світ нині мусить поставити відважно опір диктаторам, є в ґрунті реальна. Як каже відома американська кореспондентка, „Сталінізм і гітлеризм це смертельні стадії одної загально-світової недуги".

ЗА „СВЯТУ ВІЙНУ", АЛЕ ПРОТИ ЛИЦЕМІРСТВА

Американський журналіст Генрі Барнес постійно перестерігає на сторінках часопису „Ню Йорк Ворлд Телеґрам" про небезпеку, яка грозить Америці з боку чужої пропаґанди, яка дуже хитра. Вона наперед витревало малює когось як чорта, рахуючи при тому на безкритичні маси читаючої публики, що не визнається в підступах пропаґанди і бере все так, як їй подають. Нераз заголовок якоїсь ґазетної статті вже згори наставляє читача односторонно до даної справи, хоч сама стаття може навіть бути написана всесторонньо. Та заголовок уже зробив своє і читач підсвідомо нагинає зміст до того становища, яке подане в заголовку. Пропаґандисти впливають на читачів ґазети також у такий спосіб, що ті вістки, які служать їхнім інтересам, вони подають на виднім місці, а ті, що йдуть проти їхніх інтересів та переконань, на другім, чи третім. Читач так звик важні новини зустрічати на видних місцях, що коли якась вістка стоїть на заднім місці, то він відразу надає їй другорядне значіння. Отож враження його про дану справу залишається те, що було подане в першій новинці, або статті.

Підробивши в той спосіб широкий загал і змалювавши йому якусь справу в чортівських красках, майстри пропаґанди роблять черговий крок вперед і починають малювати всіх тих, що піддержують „чортів", також „чортами". А коли хтось обороняється та висвітлює справи в всестороннім дусі, вони пускають на нього гнів маси. А в нинішнім часі, коли то успіх ґазет, книжок, фільм та взагалі всіх промислових та торговельних підприємств залежить від широкого загалу, мало хто має відвагу противитись масі. Більшість вибирає безпечніший шлях і пливе зо струєю, потакує їй і в той спосіб здобуває її прихильність.

В теперішню пору чужа пропаґанда старається всіми способами залити Америку і проти її інтересів втягнути її в европейський конфлікт. Багато ґазет та журналістів потурають тій пропаґанді; але є багато таких, які йдуть проти струї і відважно висказують свої думки. До тих останніх належить і згаданий Генрі Барнес, який в сотий раз перестерігає американських читачів, що війна, яка ведеться в Европі, це не „свята війна", за якісь свободолюбні ідеали, але війна за силу і впливи в Европі та в цілім світі.

Він дослівно пише в „Ню Йорк Ворлд Телеґрамі" з 27. жовтня ц. р.:

„Глядячи нині спокійно і всесторонньо на минулу світову війну, можемо бачити, що найбільшою оманою в тій світовій війні було це, що люди загально думали, начеб то та війна справді була святою війною. Нам здавалося тоді, що це буквально війна між світлом і темнотою...

„Нині ціла та теорія про святу війну є узнана нічим більше, лиш мітом. Таке переконання розвіяли французькі, анґлійські, американські, а також німецькі й австрійські вчені. Ми нині знаємо, що Сербія, Росія і Франція мали в 1914 році більшу охоту до війни, ніж її мала Німеччина. Ми також знаємо, що секретні договори аліянтів передбачали схоплення чужої території на більшу міру, ніж це робили відповідальні німецькі провідники.

„Але теоря святої війни нині оживає, і то вдалеко більших розмірах, ніж підчас минулої світової війни...

„Я вповні поділяю, що Адольф Гітлер і його фільософія творить небезпеку для ліберальної цивілізації. Гітлер є проти великої частини тих цінностей, які я шаную в публичнім житті, і я був би дуже нещасливий, колиб мусів бути громадянином націстичної Німеччини. Але ми мусимо тямити, що само поборювання Гітлера ще не робить з цеї боротьби якогсь хрестоносного походу, чи святої війни. Як довго противники Гітлера не стануть значно ліпшими від нього, так довго в тій війні нема нічого святого. Коли ми в тій справі зовсім себе успокоїмо, то цілком виразно побачимо, що теперішня війна є нічим іншим, як довго задумана боротьба між старими злодіями і новими злодіями.

„Британія і Франція пускають тепер багато зворушливого матеріялу про Польщу, кажучи нам, що наші серця повинні крівавитись на вид знищеної Польщі. Ми можемо з радістю погодитися з тим. Та водночас можемо льоґічно і вперто питатись про те, чи крівалились серця теперішних провідників Британії та Франції над републиканською Еспанією, Австрією, Чехословаччиною? А також можемо слушно пригадати, що Польща була другою по націстичній Німеччині під оглядом диктатури та брутального трактування жидів".

Годі перечити, щоб ці слова Барнеса не містили в собі великої частини правди. І тому Анґлія і Франція мусять ґрунтовно себе змінити, щоб могти назвати свою війну „святою" і в імя цеї „святости" могли взивати інші краї до помочі. Бо коли вони обороняють Польщу, а забувають про гнетені нею народи; або пробують заключити союз із Совєтами, а водночас за те Гітлера обвинувачують, чи таврують аґресію німців, а оправдують аґресію Совєтів, то тим вони лицемірять, себто поступають так, як це бачить Генрі Барнес.

ОБРАЗ НОВОЇ ЕСПАНІЇ

Еспанія, по довгій та кріваві війні, приходить до себе, гоїть рани та, що найбільше, старається бути осторонь европейських конфліктів та війни. Багато писали про ґен. Франка, про його симпатії до Німеччини, тощо, на випадок війни Франції з Німеччиною, Еспанія вдарить на Францію зполудня.

Одначе ніщо подібне. Союз Гітлера зо Сталіном був не меншим ударом для нього як для інших держав. Той союз дуже підкопав ті симпатії, які мала Німеччина в Еспанії давніше.

Уряд ґен. Франка звертає тепер усі сили на розбудову краю, на швидке зрівняння давніх кривд та пристрастей, на добробут цілої нації.

І ось еспанський амбасадор до Бельґії, Едуардо Аунос, друкує французькою мовою книжку п. з. „Сучасна Еспанія", яку можна читати з великим зацікавленням. Сам автор, маючи 29 літ, уже був міністром; не перестав ним бути за диктатури Прімо де Рівери (1923—1930). Така карієра ставить його в спеціяльному положенні — знати історію Еспанії та самих же еспанців. І він ці свої погляди викладає дуже щиро, отверто. На початку Франкового руху він був членом „еспанської традиційної фалянґи", й уже це було досить, щоб ґен. Франко посилав його на важні дипльоматичні та політичні місії, що кінець кінців увінчалися його іменуванням амбасадором при бельґійському королівському дворі. Автор — беззастережний приятель Франції, й тому французький читач читає його книжку зо спеціяльною приємністю.

Починає він цю книжку „іспитом совісти", підкреслюючи страшенно погубну ролю партійних спорів та конфліктів, які допровадили Еспанію до останньої революції. Хоч книжка широко обговорює минулі справи, проте вона далеко не є ретроспективним твором. Один розділ, п. з. „В пошукуванні сталого ладу" — це питання теперішности, хоч починається від самого початку XIX. століття. Він каже, що еспанській нації бракувало „бусолі" (прилад до мірення напряму сторін світу), цебто сталих принципів, певної національної доктрини. Тому, що їх не було, на їх місце впихалися чужі науки, які й стали причиною великих нещасть еспанського народу.

Ось що він пише на початку книжки: „Впродовж XVIII. ст. почали проникати до Еспанії чужі фільософічні та політичні думки, як теж літературні течії; противні до наших клясичних та традиційних, вони почали робити спустошення". (Не конечно можна погодитися з автором, бо деякі впливи можуть принести користь даному народові, прим. Україні ренесанс та літературні рухи в XIX. стол.).

Одначе еспанські консервативни вхопилися злих метод, після слів Ауноса, бо хотіли привернениям Фердинанда VII. запобігти тим небезпечним впливам. „З цілою Европою" — пише автор — „Еспанія почала боротьбу, яка так розгорілася між демократією та демаґоґією, що називається лібералізм". Для автора королівська Еспанія представляла приклад обєднаної Еспанії, в лоні якої процвітали місцеві вольности, привілеї і т. п. Ця національна єдність, хоч зложена з ріжноскладових елементів, була гармонійна та зрівноважена.

На думку автора, „Еспанія робить тим помилку, що втілюється в Гнаті Льойолі (основник єзуїтського ордену), так як Німеччина в Мартині Лютрі".

Та автор вірить у моральні сили свойого народу, головно тепер, коли еспанці покінчили з большевицьким варварством. І вже тому, каже автор, Еспанія вповні заслуговує на те, щоб мати сталий лад, забезпечення будучности для цілої нації.

Круки звичайно не літають у простій лінії.

Найбільша слонова труба, як дотепер удалося ствердити, виносила 11 стіп і 5½ цаля.

Пересічна висота пересічного американця виносить 5 стіп і 8 цалів.

ВОЄННА ОЩАДНІСТЬ.

Цей анґлієць, не можучи їхати автом, бо уряд видає для приватних осіб лише вимірену скількість ґазоліни, починає наново вживати ровера, а для своєї жінки причепив дитячий візок із сидженням.

Микола Голубець.

За Український Львів

(Епізоди боротьби XIII.—XVIII. в.).

(13)

XII.

Дня 2-го березня 1708 р. прийшли представники львівської Ставропигії на святоюрську гору й ударивши чолом перед своїм доцьогочасним противником, Шумлянським, заявили йому, що... приймають унію, одначе під умовами, що братство буде, як дотепер від патріярха, так тепер залежне безпосередньо від Риму. Дня 2-го травня наспіла з Риму грамота в тій справі, яку прочитано публично й так закріплено акт переходу на унію всього львівського міщанства.

Це була остання дошка рятунку, остання спроба, за якою крилася надія — оберегти українську націю у Львові від заглади, хочби ціною зради прадідівській вірі. Одначе того роду сподівання виявились безпідставними. Бо коли львівські українці тепер уже як католики пригадали маґістратові його зобовязання супроти королівських привілеїв і соймових конституцій, то останній заявив без обиняків, що Польща підбила українців зброєю, а коли вони хочуть користуватися правами нарівні з поляками, хай ополчаться без застережень. Мимоволі нагадується нам недавній висказ одного з польських достойників на українську адресу: „Ha! Wygraliśmy wojnę!"

В самій речі львівські поляки виграли тоді війну на цілій лінії. Їх противники не мали вже ані матеріяльних засобів, ані моральних сил, бо прапор православя, який дотепер оберегали, був уже потоптаний.

Як довго боротьба „за права нації руської" покривалася з боротьбою „за права руської віри", як довго прадідівське „єдиноспасительне православя" стояло непохитним муром проти зазіхань унії, так довго на чолі львівської Руси стояла патріярша Ставропигія. Одначе з хвилею, коли той мур захитався і врешті рештупав, ховаючи в „своїх румовищах і „річпосполиту руську", що, як ми бачили, була ідеально зорґанізованою державою в державі, висувається на перший плян життя українського Львова — святоюрська гора. Досі ховалася вона здебільша в тіні, хіба що, як за Балабана чи Шумлянського, йшла зо Ставропигією на ножі. Тепер Ставропигія скорилася їй сама, й наче символічно передала в її руки владу й провід руської нації Львова.

Уже владика Варлаам Шептицький бачив себе головою тої нації, коли в 1712 р. скликав на святоюрську гору представників усіх львівських братств, щоб наново, тепер уже на плятформі унії, почати боротьбу за права українського Львова. Перепона, яка існувала досі — православя — впала, можна було отже сподіватися, що архи-католицький маґістрат поділиться з українськими неофітами владою. Даремне одначе стукали українці до маґістратської совісти. Поїхали до Варшави, де зискали позов маґістрату перед надвірні суди. Позов одначе розярив маґістрат до білого. Він же мусів вислати до Варшави своїх представників, щоб ті оборонили його перед новим українським наступом, а в міській касі були пустки. Але львівський маґістрат не був у тімя битий. Треба було грошей на боротьбу з українцями. Щож простіше, як силою своєї маґістратської всемогучости — оподаткували на цю ціль у першу чергу самих таки українців. Хотять процесуватися, хай заплатять не тільки своїх адвокатів, але й адвокатів свойого противника. Українці остовпіли, але платити мусіли. Маґістратські екзекутори взяли собі до помочі військо й пішли по українських домах — розбиваючи склепи, грабуючи маґазини й витрушуючи таємні скритки. Правда, українці запротестували, король навіть прихилився до протесту й заборнив маґістратові грабити українців у білий день, але королівський декрет був трохи спізнений — податок уже стягнено... Нарешті добились українські депутати королівського рішення й уперше від 150 літ ударили в переможні дзвони. Декретом надвірних судів з дня 16-го вересня 1713 р. запевнено львівським українцям свобідний доступ до всіх гідностей і урядів маґістрату; зрівняння з поляками в податкових тягарах; свобідну торговлю й пропінацію; допущення до таких „тонких" занять, як хірургія й аптикарство...

Серед гомону переможних фанфар зїхались українські депутати до Львова: в першу чергу станули на ратуші з королівським декретом у руці. Але маґістрат заявив, що він ні на хвилину не думає вкорочувати прав полякам у користь українців, які дали вже докази своєї невірности державі. І справа знову пішла поворотною дорогою на Варшаву...

Ще раз мали львівські українці нагоду переконатися, чим була в Польщі повага короля, надвірного суду і взагалі законности. Не було іншого виходу; прийшлося знову збирати гроші на варшавські хабарі і лильнувати справи. Одначе коронному канцлерові Шембекові було замало 4,000 злотих; за них він тільки „визнав" слушність українських домагань, але для остаточного вирішення справи покликав обі спірні сторони перед найвищий королівський суд, вв. Relationum.

На тому суді була конечна присутність самого короля, супроти чого реченця розправи не означено. І так почата перед двома століттями боротьба „за вольности народу руського" знову повисла в повітрі. Депутати вернулися впорожні до Львова, а розчарування серед львівської Руси було таке велике, що помітна частина українців... виеміґрувала з рідного міста до Камянця Подільського.

Ті, що остались, не засипляли одначе справи. В 1716 р. знову були українські депутати у Варшаві, де запропонували панові референдареві скромного хабаря. Надвірний достойник „обурився" і тільки з ласки дозволив собі „позичити" 3,000 злотих, яких не тільки що ніколи не віддав, але ще в 1719 р. казав собі „дозичити" 100 дукатів.

А тимчасом у Львові псувалися справи чимраз більше. В лоні української громади почались непорозуміння і спори, на чоло яких висунувся спір Ставропигії з Атанасієм Шептицьким та внутрішні тертя з приводу ріжниці поглядів на біле духовенство, яке старалося заняти місце чорного в братській церкві. Це очевидно не скріплювало українських позицій у відношенні до противника. Щойно в 1745 р. закінчилася справі на суді Relationum зглядною перемогою для українців, які одначе не мали змоги використати її в усій ширині. Тоді то вперше від XVI. в. засів українець (Юрій Коцій) у міському консуляті, три українці (Яків Русиянович, Горошко й Михайло Лясковський) в скабінаті, а 6 українців знайшлися в ряді „Сорока Мужа". Вкупі з тим зрівняно українців у всіх правах з поляками, не виключаючи торговлі й пропінації. Була це очевидна перемога, але надто вже спізнена...

Місто Львів перестало вже бути тим, чим було в пору, коли українці підняли клич співучасти в його управі.

Місто потопало в гноях і нечистоті, замісць огрядних колись бруків — вибої і западні, мури, що окружали місто, і камяниці розсипувалися в румовища. Кілька разів до року накладано контрибуцію на міщан, але вона не вистарчала на обігання наглих потреб; не зважаючи на високі податки, число податковців постійно зменшувалося. Місто почало продавати своє добро, міські урядники оставались без плати. Само місто втратило цілковито кредит і в наглих потребах мусіли виручати його приватні люди з очевидним наражениям своїх маєтностей. Коли в 1757 р. треба було привитати новоіменованого арцибіскупа, то виявилося, що для моздірів нема пороху і ані одного сотика в касі, щоб його купити...

До ради такого міста добилися тепер доступу українці — за ціну 200-літньої боротьби, затрати міліонових фортун та безчисленних жертв крови і життя.

І тому, коли в 1772 р. станули під Львовом австрійські війська, то на своїх штиках несли вони спасення не для самого Львова тільки, але для цілої Галицької Волости, що задихалася вже і гинула на очах в поліпових обіймах польського „братерства" і „толеранції".

(Кінець.)

ВІДКРИЛИ СТАТУЮ МАРСА.

В Аванші, старинному „Авентікум", столиці Гельветії за римських часів, відкрили мармурову статую Марса, виставлену одною патриціївською родиною. Статуя 1 м. висока. На ній вириті написи латинською мовою. Це друге відкриття цього роду, довершене цього року.

НА РІЖНІ ТЕМИ

„ПЕРЕДАЮТЬ ВІДРО".

Лорд Лотієн, англійський амбасадор у Вашингтоні, говорив у Ню Йорку на одну бенкеті, що Злучені Держави можуть дати до війни в Европі важний причинок: скласти справедливі умови миру.

Чи не є це властиво завданням воюючих сторін сказати передовсім відразу на вступі воєнних кроків, за що вони воюють? Спеціяльно чому цього не каже Англія?

Яким правом мала Америка говорити, яка повинна бути ціль війни, до якої вона непричетна?

УДВЕРДЖЕНІ ГРАНИЦІ.

З того, що фон Рібентроп сказав у своїй промові, що східні границі Німеччини вже дефінітивно утверджені, ватиканський орган „Осерваторе Романо" робить висновок, що Німеччина не має наміру відбудовувати автономної польської держави і дає осторогу Росії, щоб не посувалася далі на Балкан.

Можливо, що Німеччина хоче таку осторогу Росії дати. Одначе скільки то границь, які Німеччина признала утвердженими, змінено. Наприклад, у Мінхені й у Відні утверджено границю Карпатської України. Та де вона тепер?

ЩО З ТАКИМ РОБИТИ?

На адресу Англії сказав недавно багато крепких слів німецький міністер пропаганди, Гебельс. Його словам ніхто не дивувався, бо за такі слова його здавна знали.

Та незадовго по нім говорив на адресу Англії німецький заграничний міністер, фон Рібентроп. Він теж уживав у своїй промові багато слів, які давніше називали недипломатичними.

Загально ждали, що скажуть англійські дипломати на крепкі слова Рібентропа. Англійські дипломати про промову Рібентропа й не згадали.

Цікаво, чи вважає фон Рібентроп англійську мовчанку своєю перемогою, чи невдачею?

„БИЗНЕС ІЗ БИЗНЕС".

Еспанський диктатор Франко заявляє охоту зробити торговельну угоду з Англією й Францією.

Генерал Франко фашист, а Англія й Франція демократичні держави. Торгувати він хотів би влативо зо своїми приятелями, Німеччиною й Італією, але війна цю торговлю унеможливлює. Отже він готов торгувати з демократіями.

УРОДИННИЙ КОРОВАЙ.

Великий коровай ждав кн. Михайла, наслідника румунського престолу, як він зайшов оноді на снідання. 18 свічок світилися на короваю на знак, що йому минуло 18 літ і що він став уже повнолітнім як наслідником престолу з повними правами. Окремий стіл угинався під привітних телеграм. Під хатою блистівся подарований йому перегоновий автомобіль.

Усе було, як має бути на королівськім дворі при таких фамілійних оказіях.

Та поза двором не все так, якби хотілося королівській фамілії. Росія збирається захопити українські території, Мадярщина Семигород, Болгарія Добруджу. Румунія проти стількох та ще таких ворогів боронитися навіть не може мріяти. Отже ще готово таке статися, що румунський принц останеться тільки з короваєм.

ВІДДАНА ПРИЯЗНЬ.

Каже „Ню Йорк Таймс" з приводу цих уродин, що кн. Михайло стоїть за авторитаризм, фашизм і расову чистість.

Мовляв, набрався цих поглядів підчас своїх відвідин в Італії.

Та та сама Італія попирає Мадярщину в її запосягненнях по Семигород. Отже Італія не почувається до ніякої вдячности за те, що Румунія думає наслідувати її суспільний і політичний устрій.

ВОРОЖНЕЧА ПОДІБНИХ.

У своїм донесенні з Риги, в Латвії, про проблеми, які стали перед урядами балтійських країн через наступ большевицької Росії на ці країни, а передовсім про наближаючийся там зудар фашизму й комунізму, американський ґазетяр Отто Толишос пригадує між іншим про ще цікавіший вудар між півфашизмом Латвії з повним фашизмом Німеччини.

Латвійський політичний устрій був взорований на німецьким національним соціялізмі. Німецький націстичний уряд часто протестував проти нарушування прав національної німецької меншини в Латвії.

За кожним разом латвійський уряд у відповідь на німецькі протести говорив, що латвійський політичний устрій це чисте наслідування німецького.

„ДИВАЧНА ВІЙНА".

Бувший американський амбасадор Гю Гібсон, котрий говорив перед нюйорським пресовим клюбом про свої враження зо своєї недавньої подорожі по Европі, сказав між іншим, що війна в Европі стає щораз більше й більше цікавою, дивною.

Він натякав на диване явище, що війна нібито ведеться, а воюючі проти себе не воюють на фронті, але дипломатично.

Того самого дня з Франції прийшло донесення, яке багато краще ілюструє дивачність теперішньої війни: мовляв, французькі гармати й машинові кріси скерували свій вогонь проти німецьких клюсників, що вели пропаганду серед французьких військ. Остріляли їх, як звичайно острілюється військові формації, й заставили їх замовчати так, як, наприклад, заставляється замовчати гармату або машиновий кріс.

ДАЛИ ЛІКАРЕВІ ЙОГО МЕДИЦИНУ.

Доносить польське пресове бюро з Парижу, що німецький уряд у Польщі заборонив усі польські ґазети з винятком одної.

Нема що тішитися з чужого нещастя, але всетаки не можна не замітити, що тут поляки дістали від німців ту саму медицину, якої так багато давали неполським народам.

Знають тепер, як це смакує.

ПЕРЕМОГА.

Майже 91% усіх голосів, відданих у Західній Україні при перших виборах від заняття краю большевицькою Росією, віддано на урядових кандидатів.

Це майже такий процент голосів, який віддано за прилучення Австрії до націстичної Німеччини.

ПРОПАҐАНДА ПІДШЕПТІВ.

Каже донесення з Праги, що чехи пустили перед річницею чеської самостійности пропаганду підшептів, щоб чехи покинули роботу в цей день та пішли на параду під памятником Вилсона. Німецький уряд мусів зарядити надзвичайні міри, щоб вспокоїти край. Між іншим заслано одного робітничого провідника з урядової „партії єдности" порадити чехам на радіо, щоб вони не держалися мертвої минувшини.

Цікаво, скільки з тої минувшини справді вмерло.

НА ВЛАСНІ СИЛИ.

Підчас напружених днів у чеськім Таборі по місті хтось розкинув летючки: „Росія приходить, щоб створити велике братерство словянських народів".

Чому не спитатися наперед тих, з котрими Росія вже побраталася?

Льняні матерії переться в теплій воді, вариться їх, а опісля виполіскується добре. Не треба ніколи льняних матерій крохмалити. Сорокаті льняні матерії треба сушити лиш у тіні.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Обеднання українських організацій.

Окупація Західної України совєтською армією й нова політична ситуація, в якій знайшовся український нарід, заставили українців Дітройту до обеднання всіх українських організацій і створення единого національного фронту. Тимчасовий комітет, зложений з провідників кількох дотепер існуючих центральних комітетів, скликав загальні збори всіх українських організацій і товариств Дітройту, Гемтремку і Дірборну до У. Н. Дому на пятницю, 13 жовтня. На збори прибуло біля сотки делеґатів і багато гостей.

Були заступлені всі відділи наших центральних організацій, як У. Н. Союзу, У. Р. Союзу, Народньої Помочі, Провидіння, Союзу Українок Америки, українські католицькі і православні парохії. Були заступлені всі відділи українських політичних партій: Гетьманців Державників, Організації Державного Відродження України й Золотого Хреста, Соціялістів та організації при У. Р. Домі (вул. Карпентер), знаних загально як Опозиції Комуністичної Партії. Були заступлені всі українські мистецькі товариства, хори, драматичні гуртки, українська радіопередача, а також українські громадянські і політичні клюби демократичної та републиканської орієнтації. Як гості прибули на збори теж представники централі Організації Української Молоді та поодинокі товариств молоді.

Фактично на тих зборах була заступлена вся українська громада великої дітройської метрополії, всі українські організації, групи й товариства, які своїм гаслом уважають найвищу ціль української нації, а це Українську Соборну Незалежну Державу.

Ніколи перед тим на подібних зборах не було такого спокою і поваги, що на цих зборах. У промовах і дискусіях забирали голос майже всі делеґати, висказуючись у своїх промовах, заввагах і постулятах коротко, доцільно та з розвагою. Всі висказувалися за потребу ревізії нашої дотеперішньої політики, а передівсім за обеднання всього українства в единий національний фронт. До переведення зборів затверджено було президію тимчасового комітету. Головою зборів був інж. Осип Луцейко-Любецький, секретарювали пп. Евген Драґинда і Петро Запорожець.

Після вичерпних дискусій збори постановили покликати до життя українську централь-ну організацію, яка обеднуватиме всі українські організації стейту Мішіґен. Збори ухвалили назву для центральної організації: „Українська Федерація стейту Мішіґен". Завданням нової централі є передівсім національна культурно-освітня праця, влаштовування масовим способом українських національних свят, як Листопадове Свято, Свято Злуки Українських Земель, Свято Шевченка, Франка й інших заслужених українських письменників, матеріяльна допомога українським національним справам у Злучених Державах і в Европі, та, як зайде до цього знову відповідна потреба, моральна й матеріяльна допомога українським визвольним змаганням. Законодатним тілом Української Федерації є збори всіх делеґатів організацій і товариств, які мають відбуватися не менше як два рази в році. Збори приняли й затвердили начерк статуту та ухвалили скликати вже в найближчій будучности велике масове віче.

Яка сильна опінія існує тепер серед українського громадянства за обеднання всіх українських сил, доказом цього може посвідчити справа вибору виконного комітету. На зборах було внесено три пропозиції щодо вибору виконного комітету. Першою була пропозиція, щоб вибирати уряд, як це нераз практикувалося дотепер за існуючими політичними ґрупами. Другою була пропозиція, щоби при виборі уряду узгляднити представництво, що заступає наші центральні організації, а опісля по черзі всі інші ґрупи. Третьою була пропозиція, щоб не брати під увагу жадних ґруп ні організацій, а вибрати уряд із загалу присутніх делеґатів та вибрати людей, які мають досвід у громадській праці та можуть присвятити організації максимум часу й енерґії. Дві перші пропозиції збори відкинули подавляючим числом голосів, а приняли третю пропозицію майже одноголосно. Збори вибрали предсідника і десять членів екзекутиви та трьох членів контрольної комісії. Уряд „Української Федерації стейту Мішіґен" уконституувався в такий спосіб: Адв. Іван Кузь, предсідник; д-р А. Т. Кібзей, заст. предсідника; Ірина Козаченко, заст. предсідника; Микола Шустакевич, секретар кореспонденційний; Йосиф Крупка, секретар рекордовий; інж. Іван Дячун, секретар фінансовий; Василь Довгань, касієр; Анастасія Біловус, Павлина Будзол, Нилип Демян і Стефан Онофрейтон, радні. Контрольна комісія: Василь Лазечко, Евген Драґинда, інж. Петро Запорожець.

Як першу громадську працю Українська Федерація приняла на себе влаштування Листопадового Свята, яке підготовляв перед тим інший комітет. Свято відбудеться, як було попередньо вже заанонсовано, а саме з одною й тою самою програмою, одначе в окремими днями для Дітройту і Гемтремку, а зглядно для західньої й східньої сторони. В Гемтремку відбудеться в Українській Хаті в неділю, 5 листопаду, в год. 6 ввечір, а в Дітройті в Українськім Народнім Домі в неділю, 12 листопаду, в год. 4. пополудні.

М. Шустакевич, секр. кор.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВІНДЗОР І ОКОЛИЦЯ.

Заходом Центрального Комітету Українського Народнього Союзу в Дітройті й околиці всі відділи, в числі 10, включаючи і відділ У Н. С. в Віндзорі, святкували величаво 45-літній ювилей існування Українського Народнього Союзу. До тої нагоди до Дітройту загостив головний секретар У. Н. С., п. Д. Галичин, котрий на тім святі виголосив головний реферат. Програма святаювилейного складалася з концертових точок, які виконав хор ім. Котляревського під диригентурою широко знаного п. Л. Нахвостача. Хор вязався зо свойого завдання знаменито. Дальше був виступ мандоліновой орхестри під управою п. С. Курилова. Слід зазначити, що орхестра ця є зорганізована при 94-му відділі У. Н. С. в Гемтремк, Міш., коло чого найбільше заслуг положив п. Морозовський, член цього відділу і член О.Д.В.У. ч. 4. Потім були промови місцевих та поза місцевих бесідників, у яких підносили вагу та заслуги У. Н. Союзу для українського загалу як на еміґрації, так і на рідних землях.

З побуту п. Д. Галичина, як думаю, найбільше вдоволення мав відділ У.Н.С. у Віндзорі, а це тому, що п. Галичин, не зважаючи на обмежений час, не відказався відвідати цей відділ особисто. Щоправда, відділ у Віндзорі заслужив собі на це, бо в минулому місяці приєднано 30 нових членів до У.Н.С. Оце був презент для У.Н.С. на день святкування 45-літнього ювилею. Оцей презент віндзорський відділ подав У. Н. Союзові, як подає дитина презент своєму батькові, що святкує свої 45-літні уродини..

Одначе відділ У. Н. С. у Віндзорі не закінчив іще своєї „ювилейної кампанії", бо до часу, в якому пишуться отсі рядки, то є до 20-го жовтня, сталося знову таке, про що варто повідомити український загал. У тому то дні, 20-го жовтня, відбувалися місячні збори У.Н.С., на яких, між іншим, при точці „приниманя нових членів" секретар відділу проголосив, що цього місяця приступило 35 нових членів до У. Н. С. **Отже за неповна два місяці до відділу прибуло 65 членів.**

Все це треба завдячувати нашому місцевому організаторові, п. Іванові Баєрові. Кажу місцевому „організаторові", бо крім того п. Іван Баєр є також організатором на провінцію Онтеріо.

В особі п. І. Баєра У.Н.С. знайшов дуже здібну силу до праці, до організування відділів У.Н.С., до чого він піднявся. П. І. Баєр має великий досвід, бо працював колись давніше в англійській асекураційній компанії. Опісля був організатором ліберальної партії в Канаді, а також головним інвестиґатором Американської Прикордонної Патролі на канадійській стороні. Він є щирим українцем і ввесь свій вільний час присвячує праці для українських справ. Є відомим українським працівником не лише серед українців, але і серед чужинців через свої статті про українські справи, які часо появляються в англійській пресі. Через те він здобув собі загальне поважання і признання. В недовгім часі ширший загал українських громадян буде мати змогу пізнати його ближче, бо власне його головний уряд У.Н.С. рішив висилати по Канаді в ціли організування відділів У. Н. Союзу.

Тогож вечора п. І. Баєр виголосив короткий реферат про працю У.Н.С. серед української іміґрації, як також говорив про вагу і потреби поширення У. Н. С. в Канаді. Реферат був глибоко обдуманий і дуже річевий, за що одержав від предсідника, п. М. Нікона, вислів щирої подяки, а від присутніх довготревалі оплески.

На тих то місячних зборах віндзорський відділ також вирішив відсвяткувати 2-гу річницю свойого існування 18-го листопаду ц. р., для чого створено окремий комітет, у склад якого ввійшли: п. І. Баєр, голова; В. Шинкар, секретар; пані Т. Тисарська, касієрка. Як дорадчі і помічники; П. Олекса Лисай, пані А. Василюк і панна М. Чегаровська.

На закінчення зборів відділовий секретар взвав присутніх до праці для У. Н. С., щоб до дня річниці, то є до 18-го листопаду заокруглити число членів до 100.

П. Дуда.

ОГРАБИЛИ СКЛАД ҐУМОВИХ КОЛІС

Узброєні грабіжники напали на один гараж у Бруклині й, застрашивши сторожа, звязали йому руки, а потім заграбили з магазину 600 нових ґумових коліс вартости 5,000 долярів. Як грабіжники вже відїхали з грабіжем, їх товариш підвіз звязаного сторожа кілька бльоків і лишив його в авті на вулиці. Цей звільнився з узлів і повідомив поліцію.

В СПРАВІ ПОЛІТИЧНИХ ОГОЛОШЕНЬ

Останніми часами наш часопис став діставати багато дописів у справі ріжних політичних кандидатур при теперішніх осінніх виборах.

До певного ступня це зовсім зрозуміла річ: кандидати й їх приятелі розуміють ваґу розголосу в газеті й стараються вжити часопису для обізнання виборців з кандидатами.

Одначе, в деяких випадках цю практику посувається задалеко. Передовсім приятелі ріжних кандидатів стараються використати свій звязок з ґазетою для розголову милого собі, а іншим читачам зовсім невідомого кандидата. Цього роду дописи не є справжні дописи, бо такі повинні подавати справи, які можуть обходити всіх людей, але звичайні оголошення, які не лише повинні бути платними, але й по закону зазначені як платні.

Ввиду цього проситься ріжних місцевих кандидатів та їх прихильників при подаванні висток про такі кандидатури не ждати, щоби вони були поміщені, як дописи. Часопис може говорити про якусь кандидатуру лише тоді, коли вона має ширше значіння та за подерта даної кандидатури промовляє якась важна загальна засада. Політичне оголошення має бути заплачене наперед при замовленні такого оголошення (оплата: $2 за 1 цаль почерез 1 шпальту). Коли про кандидатуру подає зо загальних громадянських мотивів якась українська організація, „Свобода" буде вважати таку заяву за допис, але й тоді повинно бути в цій справі подане платне оголошення.

Адміністрація „Свободи".

УВАГА! ЛУДЛОВ, МАСС.! УВАГА!

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У. Н. СОЮЗУ

ВІДДІЛУ 253

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 5. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 5, 1939)

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ, LOCKLAND ST., LUDLOW, MASS.

На тих зборах буде промовляти окружний організатор **А. Маланчук.**

Проситься усіх членів, щоб прибули громадно на ці збори та подбали, щоби їх діти були також з ними. Українська молодь з Лудлов повинна явитись на тих зборах та висказати свою думку, чи вона хоче творити свій окремий молодечий відділ, чи належати до існуючого відділу 253. **Початок зборів точно в 2-гій годині пополудні.** **Комітет.**

ПОЗІР! СИРАКЮЗ, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКР. ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ

відбудеться

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО Й КОНЦЕРТ

В НЕДІЛЮ, 5. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 5, 1939)

В УКР. НАР. ДОМІ, 1317 W. FAYETTE STREET,
в годині 7:30 вечором.

ПРОГРАМА: **В годині 6. вечором, в церкві св. І. Хрестителя, відправить о. М. Кузів Панахиду по поляглих Героях за Україну, з виставленою могилою, при асисті прапорів з Товариств, дітей парохіяльної школи під пров. Сестер Служебниць й Укр. Скавтів, відтак похід до У. Н. Дому. — Програма концертова багата. Головний реферат виголосить п. Д. Галичин,** гол. рек. секр. У. Н. Союзу.

Шановні Громадяни! Вашим обовязком всіх прибути численно на це величаве Свято історичних днів зриву за волю України й віддати низький поклін і честь Героям Слави, які не жаліли віддати своє життя за тебе, український народе!

Прес. Реф. У. Ц. Комітету.

НАСЛІДКИ ВІЙНИ В ПОЛЬЩІ.

Відступаючі польські війська розбили міст на ріці Віслі коло міста Діршави. До часу, поки буде збудований новий міст, комунікація через ріку відбувається при помочі поромів.

З ДНЯ

ПРИВІТ ЖИДАМ.

Дня 24. жовтня ц. р. відбулась у Ню Йорку конвенція жидівської жіночої націоналістичної орґанізації, Гадасаг, на якій було коло 2,000 делеґатів, а крім того стількиж рядових членів.

На ту конвенцію згадана орґанізація запросила д-ра Хаїма Вайцмана, головного предсідника світової сіоністичної орґанізації, якій підлягають сіоністичні орґанізації в Америці; також запросила інших делеґатів з Европи, які виголошували патріотичні промови, розказували про тяжке положення їхнього народу, закликали приявних боротися за незалежну Палестину та кликали їх складати на ту ціль жертви.

Усний привіт тій конвенції зложив посадник Ню Йорку Ля Ґвардія, а писемний привіт прислав президент Злучених Держав Америки, Рузвелт, та нюйорський ґубернатор Лімен. Оба останні закликали конвенцію видержливо боротися за свої ідеали, яких ціллю є поміч рідним братам та Палестині.

І МИ ПРИЛУЧУЄМОСЬ ДО ПРИВІТІВ.

Ми також прилучуємось до тих привітів і бажаємо жидам багато успіхів у визволенні їх братів та прадідного краю, Палестини.

Але ми смертні люди. І як такі, грішимо завистю. Тому мусимо признатися, що завидуємо жидам. Не завидуємо їм того, що сам президент шле їм ґратуляції. Аж такі „грішні" ми не є. Але завидуємо, що вони самі аж так добре розуміють свою справу, що сама одна згадана жіноча орґанізація зібрала впродовж одного року на цілі своїх братів та прадідного краю Палестини, близько три міліони долярів! Далі завидуємо, що жиди мають серед себе далеко менший відсоток таких людей, які вовком накидаються на веякі збірки і називають „капелюшниками", а то й „злодіями" чи „рекетірами" тих, що закликають до жертв.

Одна анальоґічна українська орґанізація впродовж року зібрала щось трохи більше як 20 тисяч на визвольну боротьбу українського народу. Якжеж на неї накидались таки деякі „свої" люди! З тих 20 тисяч долярів зробили 20 тисяч злодіїв...

ЗАКИДИ ЗА „НАЦІОНАЛІЗМ".

Завидуємо далі жидам, що вони можуть себе називати „сіоністами", себто жидівськими націоналістами, і ніхто їм за те не закидає фашизму, чи націзму. Ніхто з їх ґазет не доносить на своїх націоналістів; не видно перекладів статтей з тих жидівських ґазет, у яких висказують жалі на адресу демократій.

А жаль до демократій жиди таки мають, і про це пишуть. Згадатиб про колишню „демократичну" Польщу, яка до часу свого політичного зникнення таки частенько переводила погроми, нищила жидівські маєтки, навіть убивала жидів. Або Румунію чи Мадярщину, в яких діялись подібні речі. Протижидівські виступи діялись і в інших демократіях.

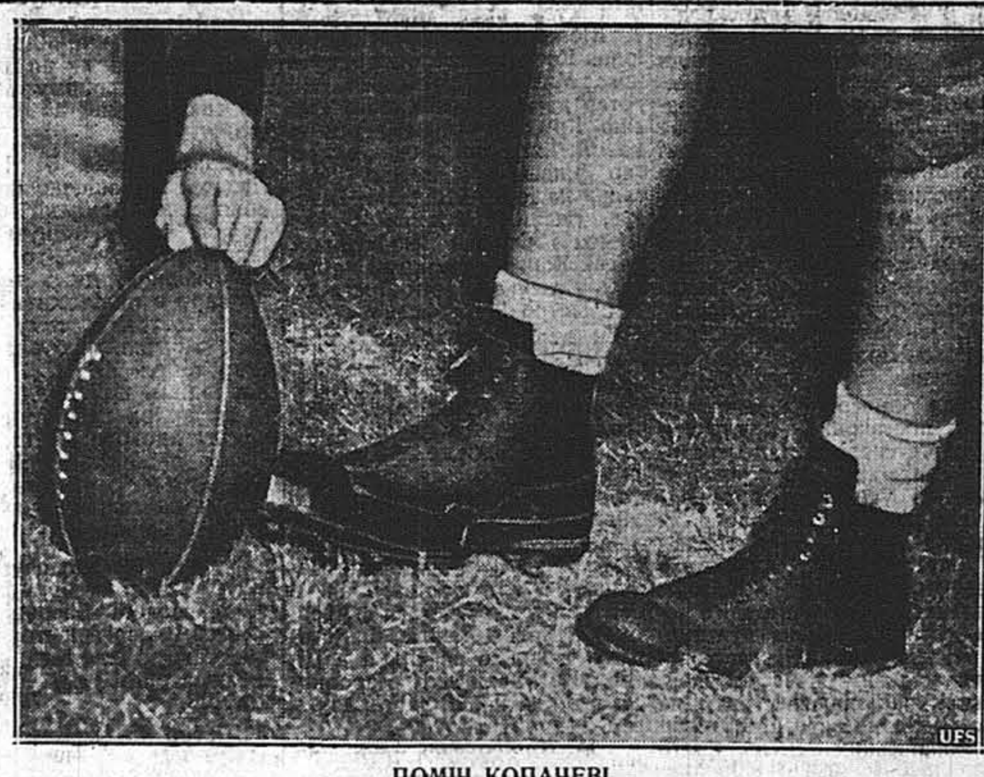
Слід згадати і про Анґлію, як з чисто політичних оглядів раз ділила, раз вилучувала, то знову злучувала Палестину з рештою Арабії, не звертаючи уваги на протести жидів. Жиди писали про це, протестували, а навіть пікетували брітійські консуляти. Але ніхто з інших жидів не таврував їх за те „націстичними" чи „фашистівськими аґентами" та не називав „ворогами демократій".

КРАЄВІ ДЕЛЕҐАТИ.

Завидуємо жидам також, що вони можуть так свобідно запрошувати делеґатів з краю, і то навіть таких, що є німецькими громадянами, а ніхто їм за це не закине „звязків з „Ґестапо", чи з німецьким міністерством заграничних справ. Ніхто також не закине їм „зради американських інтересів", за те, що їхня американська сіоністична орґанізація підлегла світовій сіоністичній орґанізації, якої головний провід міститься за границею.

Ніхто не кине каменем на рабіна Степана Вайса, що в американській політиці займає високе становище, коли він на згаданій конвенції заявив, що американську демократію треба піддержувати тому, що „тріснуть усі надії Дому Ізраєля". Себто треба піддержувати з виключно себелюбних причин, а не для самої засади, не в імя самої демократії. Ніхто не випоминає Вайсові, що він майже що року їздить до Европи на ріжні жидівські конґреси і наради.

Ось чого ми завидуємо жидам! Бо в нас справи стоять трохи інакше...

ПОМІЧ КОПАЧЕВІ.

Джордж Монґер, учитель спорту в Пенсилвенійськім університеті, придумав ґумовий півкальош, який накладається на праву ногу грача в футбол. Каже, що цей ґумовий додаток дозволяє копачеві вдаряти мяч сильно й доцільно.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. The St. John Society, Branch 223, will hold their regular monthly meeting Sunday, November 5, 1939. Mr. John Choly, Pres., urges all members to be present as important matters will be discused. The Fin. Secretary Mr. John Melnyk, asks all members to pay up their dues or they will be automatically suspended. — John Hrencecin, Rec. Sec'y.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в суботу, 4. листопаду, в годині 4. пополудні в У. Н. Домі, на Компилай Гил. Обовязком кожного члена прийти на означений час. Напоминається членів, щоби кожний за себе приніс на збори вкладки до Товариства і Союзу. Хто передасть вкладки іншим членом, не будуть приняті, тому, щоби члени не легковажили собі зборів. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячний мітинг Бр. св. Василія, від. 168., відбудеться в неділю, 5. листопаду, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому, 765 Стейт Стр. Обовязком кожного члена прибути на мітинг. Пригадується довгуючим членам, щоб по зможности вирівняли свій довг до відділової каси, бо в противнім разі поступиться за статутом і братською ухвалою. — Гр. Дячишин, пр.; Гр. Бабин, кас.; П. Маник, секр., 426 Wagner Ave.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(7)

„Лев і леопард беруться нападати на людей", іще раз повторив Тарзан. „Ходімо! Через верхи дерев ми поспішно дістанемось на місце й можливо тим нещасливцям подамо поміч!" З тими словами Тразан звелів Дарнотові хапатись кріпко його спини, а коли це було зроблене, він мов вихор видряпався на дерево.

А там він хапався довгих гнучких гиляк і, розмахуючись, перскакував на сусідні дерева, все в тім напрямку, звідки доходив голос. За кілька хвилин він уже був на місці. Саме в цю пору Пері вистрілив до леопарда і ніби ранив його смертельно. Леопард і Пері повалились на землю, де очікував їх лев.

Тарзан разом з Дарнотом зіскочили на землю. Дарно миттю здійняв зо себе стрільбу і почав прицілюватись до звіра. „Ви вважайте на леопарда, бо він отсе оживає", завважив Тарзан. „Я розправлюся сам із львом". А лев саме розігнався до Перія і вже хотів на нього скочити, але Тарзан заступив йому дорогу.

Могутнім скоком Тарзан перескочив Перія й обличчям зустрівся з королем нетрів — львом. Водночас Тарзан видобув із своїх грудей могутній рев, що серед інших обставин хто зна, чи це не застановилоб льва. Та цим разом лев був розюшений і рішений боротись. Поява Тарзана та його голос льва цілком не збентежили.